

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

УДК 349.6

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2026.2.28>

ВІД «ВЛАСНИКА ВІДХОДІВ» ДО «УТРИМУВАЧА ВІДХОДІВ»: КРИТИКА ТЕРМІНОЛОГІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ»

Синчанський Станіслав Олександрович,

orcid.org/0009-0008-0869-4103

кандидат юридичних наук, адвокат,
докторант Інституту держави і права імені В. М. Корецького
Національної академії наук України

У статті досліджено проблему використання терміна «власник відходів» у Законі України «Про управління відходами» [1] крізь призму цивільного законодавства України, положень Директиви Європейського Парламенту і Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та про скасування деяких директив, (надалі по тексту також – Waste Framework Directive або WFD) [2], практики Суду Європейського Союзу та підзаконних нормативно-правових актів України у сфері управління відходами. Обґрунтовано, що термін «власник відходів» не повною мірою відповідає європейському підходу, оскільки Директива Європейського Парламенту і Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та про скасування деяких директив використовує конструкцію «waste holder», яка охоплює не лише власника у речово-правовому розумінні, а насамперед особу, що має відходи у фактичному володінні, під контролем або у своєму розпорядженні. Доведено, що українська модель термінологічно зміщує акцент із контролю, наміру та обов'язку позбутися речовини чи предмета на право власності, що породжує колізії з положеннями Цивільного кодексу України [3] щодо змісту, підстав набуття та припинення права власності. Встановлено, що утворення відходів не означає автоматичного виникнення самостійного речового права на «відходи» як окремий об'єкт, а отже застосування поняття «власник відходів» є сумнівним і з цивільно-правової точки зору. На підставі аналізу ст. 3 та ст. 15 Директиви Європейського Парламенту і Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та про скасування деяких директив, а також рішень Суду ЄС у справах *Inter-Environnement Wallonie, Van de Walle, Mesquer, Tallinna Veski, Tropex* показано, що вирішальне значення має поведінка holder: позбувається (*discard*), має намір позбутися (*intend to discard*), зобов'язаний позбутися (*required to discard*). Запропоновано замінити в Законі України «Про управління відходами» та пов'язаних підзаконних актах термін «власник відходів» на «утримувач відходів» як більш точний, функціональний і євроінтеграційно узгоджений. Сформульовано авторське визначення утримувача відходів та конкретні пропозиції щодо змін до законодавства України.

Ключові слова: відходи, власник відходів, утримувач відходів, право власності, цивільне право, управління відходами, Directive EU 2008/98/EC, Waste Framework Directive.

Synchanskyi Stanislav. From "waste owner" to "waste holder": criticism of the terminology of the Law of Ukraine "On Waste Management"

The article examines the problem of using the term "waste owner" in the Law of Ukraine "On Waste Management" [1] through the prism of civil legislation of Ukraine, the provisions of Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of November 19, 2008 on waste and repealing certain directives (Waste Framework Directive), (hereinafter – WFD) [2], the practice of the Court of Justice of the European Union, and subordinate regulatory acts of Ukraine in the field of waste management. It is argued that the term "owner of waste" does

not fully correspond to the European approach, since the WFD uses the term "waste holder", which covers not only the owner in the property law sense, but primarily the person who has the waste in actual possession, under control, or at their disposal. It has been proven that the Ukrainian model terminologically shifts the emphasis from control, intent, and obligation to dispose of a substance or object to ownership, which creates conflicts with the provisions of the Civil Code of Ukraine [3] regarding the content, grounds for acquisition, and termination of ownership. It has been established that the generation of waste does not automatically give rise to an independent property right to "waste" as a separate object, and therefore the application of the concept of "waste owner" is questionable from a civil law perspective. Based on an analysis of Articles 3 and 15 of the WFD, as well as the decisions of the EU Court in the cases of Inter-Environnement Wallonie, Van de Walle, Mesquer, Tallinna Veski, and Tronex, it has been shown that the behavior of the holder is of decisive importance: discard, intend to discard, required to discard. It is proposed to replace the term "waste owner" in the Law of Ukraine "On Waste Management" and related subordinate acts with "waste holder" as more accurate, functional, and consistent with European integration. The author's definition of waste holder and specific proposals for amendments to Ukrainian legislation have been formulated.

Key words: waste, waste owner, waste holder, property rights, civil law, waste management, Directive 2008/98/EC, Waste Framework Directive.

Постановка проблеми. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу в сфері управління відходами вимагає не лише формального запозичення окремих інститутів, а й точного відтворення базових категорій. Однією з таких категорій є суб'єкт, на якого покладаються обов'язки щодо належного поводження з відходами. У Законі України «Про управління відходами» для цього використано термін «власник відходів», що є спадком попереднього Закону України «Про відходи» [4]. Водночас Waste Framework Directive оперує іншими поняттями – waste holder, тобто виробник відходів або особа, у володінні якої вони перебувають. Така різниця не є суто мовною: вона стосується самої конструкції прав та обов'язків у сфері управління відходами.

Проблема особливо загострюється у випадках, коли споживач або підприємство набуває права власності на товар, в процесі використання якого утворюються упаковка, залишки, компоненти, зношені частини чи інші матеріали. Постає питання: чи є ці залишки ще товаром, чи вже відходами, і хто є належним суб'єктом відповідальності за них [5]. Українське законодавство не дає достатньо чітких критеріїв для визначення моменту такої трансформації, а використання терміна «власник відходів» лише посилює невизначеність.

Відсутність концептуальної точності має не лише теоретичні, а й практичні

наслідки. Вона впливає на облік відходів, подання декларацій, визначення адресатів публічно-правових обов'язків, побудову договірних моделей передачі відходів до системи управління ними та на розмежування відповідальності між утворювачем, перевізником, оператором та територіальною громадою. Тому аналіз терміна «власник відходів» потребує міжгалузевого підходу, що охоплює довкіллеве право, цивільне право та право ЄС.

Стан дослідження. Проблематика тлумачення понять відходи (waste), побічні продукти (by-products), припинення статусу відходів (end-of-waste) та утримувач (holder) широко розробляється в європейській правовій доктрині. У науковій літературі підкреслюється, що Waste Framework Directive формує функціональний режим відповідальності, у межах якого вирішальними є не речово-правові титули, а належне поводження, контроль, намір позбутися речовини чи предмета та дотримання регуляторних обов'язків. Цей підхід простежується в дослідженнях, присвячених припиненню статусу відходів та циркулярній економіці, а також у працях щодо ієрархії управління відходами. [6, с. 107-118; 7, с. 305-313; 8].

В українській правничій науці питання термінологічної невідповідності між «власником відходів» і європейським «holder» лише починає привертати належну увагу. Значна частина досліджень зосереджується на загаль-

них принципах управління відходами, імплементації актів ЄС, статусі побічних продуктів, вторинних ресурсів, припиненні статусу відходів і розширеній відповідальності виробника, відходах війни [9, с. 106–114]. У дослідженнях також акцентується увага на проблемах правового регулювання у сфері управління відходами в Україні, включаючи недосконалість термінології [10, с. 114–125]. Зокрема, у наукових працях підкреслюється необхідність адаптації базових категорій екологічного права України до європейських стандартів та впровадження системного підходу до управління відходами [11, с. 32–35]. Водночас категорія суб'єкта, який має нести основні обов'язки щодо поводження з відходами, залишається недостатньо осмисленою в аспекті її співвідношення з цивільничною конструкцією права власності [12, с. 46–50].

Окремі аспекти проблеми висвітлювалися у працях, присвячених співвідношенню екологічного та цивільного регулювання, а також у дослідженнях з права ЄС. Проте комплексний аналіз, який поєднував би Закон України «Про управління відходами», підзаконні акти Кабінету Міністрів України та інших центральних органів виконавчої влади, норми Цивільного кодексу України, положення Waste Framework Directive і практику Суду ЄС саме в частині критики терміна «власник відходів», досі фактично відсутній. Це й зумовлює наукову новизну обраної тематики.

Метою статті є обґрунтування недоцільності використання терміна «власник відходів» у Законі України «Про управління відходами» та пов'язаних підзаконних актах, аналіз європейського підходу до категорії «waste holder», виявлення цивільно-правових суперечностей чинної української моделі та формулювання пропозицій щодо заміни терміна «власник відходів» на «утримувач відходів» або інше функціонально еквівалентне визначення.

Для досягнення поставленої мети необхідно: проаналізувати норми Закону України «Про управління відходами» та пов'язаних підзаконних актів; дослідити положення Waste Framework Directive

щодо поняття waste holder; з'ясувати підходи Суду ЄС до трактування holder та поняття discard; встановити, чи узгоджується термін «власник відходів» з положеннями Цивільного кодексу України; сформулювати пропозиції щодо змін до законодавства України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон України «Про управління відходами» визначає «власника відходів» як фізичну або юридичну особу, яка утворює відходи або яка відповідно до закону володіє, користується і розпоряджається відходами. Одночасно закон окремо оперує категорією «утворювач відходів» і передбачає спеціальні правила щодо права власності на відходи, зокрема щодо побутових відходів, діяльності організацій розширеної відповідальності виробника, приватних партнерів та правового режиму відходів, що розміщені на земельній ділянці. Така конструкція поєднує в одному понятті щонайменше три різні юридичні ролі: утворювача, фактичного володільця і власника в цивільно-правовому розумінні.

Стаття 11 Закону України «Про управління відходами» передбачає, що суб'єктами права власності на відходи є фізичні та юридичні особи, територіальні громади, держава. Для побутових відходів визначено, що територіальні громади є власниками відходів, передає їх утворювачами або попередніми власниками до систем управління побутовими відходами, а перехід права власності до інших суб'єктів відбувається за договором. Окремо врегульовано право власності організацій розширеної відповідальності виробника, приватних партнерів та питань відходів, розміщених на земельній ділянці. З одного боку, ця норма демонструє прагнення законодавця впорядкувати майнові аспекти. З іншого боку, вона не усуває первинної концептуальної вади: закон спочатку ототожнює утворювача з «власником відходів», а потім намагається регулювати перехід права власності так, ніби відходи від самого початку завжди є звичайним об'єктом цивільного права [1, ст. 11].

Підхід права ЄС є іншим. Waste Framework Directive визначає waste як будь-яку речовину чи предмет, яких

holder позбувається, має намір позбутися або зобов'язаний позбутися. У цій же директиві waste holder означає утворювача відходів або фізичну чи юридичну особу, у володінні якої перебувають відходи. Отже, у центрі правового регулювання перебуває не право власності, а право фактичного володіння, контроль і поведінка щодо матеріалу. Стаття 15 WFD прямо закріплює, що первинний утворювач відходів або інший holder повинен самостійно здійснювати їх оброблення або забезпечити таке оброблення уповноваженим суб'єктом [2, art. 3, 15].

Офіційне керівництво Європейської Комісії щодо тлумачення ключових положень WFD підкреслює, що центральним елементом визначення відходів є саме discard. Поняття відходів пов'язане або з реальною дією holder, або з його наміром, або з юридичним обов'язком. Інакше кажучи, у праві ЄС правовий статус матеріалу визначається не тим, хто є його власником за приватним правом, а тим, хто має матеріал під контролем і як із ним поводить [5].

Суд ЄС послідовно підтримує саме такий підхід. У справі *Inter-Environnement Wallonie* Суд наголосив, що поняття відходів має тлумачитися широко з урахуванням цілей захисту довкілля [13]. У справі *Van de Walle* підкреслено, що класифікація речовини або предмета як відходу має виводитися насамперед із дій holder та змісту терміна discard. Крім того, Суд визнав, що відповідальність у сфері поводження з відходами може покладатися не лише на формального власника, а й на інших суб'єктів, які фактично контролювали речовину або були причетні до її потрапляння у сферу відходів [14].

У рішенні у справі *Mesquer* Суд дійшов висновку, що витрати з управління відходами можуть бути покладені на поточних чи попередніх holders відходів, а також на виробника продукту, з якого ці відходи походять [15]. Це рішення є показовим, оскільки воно демонструє: система відповідальності за відходи в ЄС будується не навколо формального титулу власності, а навколо економічного та фактичного зв'язку суб'єкта з відходами. У справі *Tallinna Veski* Суд роз'яснив, що holder не може на власний розсуд вима-

гати визнання припинення статусу відходів поза законодавчо визначеними критеріями [16]. Тим самим підтверджено, що holder у праві ЄС – це не «власник, який вільно розпоряджається майном», а суб'єкт у режимі публічно-правової екологічної відповідальності. У справі *Tronex* Суд ще раз наголосив, що визначальне значення має поведінка holder та зміст поняття discard. Якщо особа фактично виводить предмет із господарського чи споживчого використання без реального наміру подальшого легітимного обігу, це свідчить на користь статусу відходів [17].

Таким чином, судова практика ЄС послідовно підтверджує, що holder – це функціональна категорія, яка не зводиться до цивільного власника. Саме тому буквальне перенесення логіки речового права на сферу управління відходами є помилковим.

З позицій цивільного права термін «власник відходів» є проблемним щонайменше з кількох причин. Відповідно до статті 316 Цивільного кодексу України право власності є правом особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб. За статтею 317 ЦК України власникові належать права володіння, користування та розпорядження своїм майном. Згідно зі статтею 328 ЦК України право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема із правочинів, а за статтею 334 ЦК України – у набувача майна за договором право власності виникає, як правило, з моменту передання майна. Припинення права власності врегульоване, зокрема, статтею 346 ЦК України [3, ст. 316, 317, 328, 334, 346].

Із наведених норм випливає, що право власності є набуваною категорією і виникає щодо певного об'єкта на конкретній юридичній підставі. Якщо особа придбала товар, то вона набула право власності саме на товар. У процесі використання товару можуть утворитися упаковка, тара, зношені частини, брак, шлам, обрізки, пил, осад чи інші залишки. Однак у цивільно-правовому розумінні особа не набуває окремо і вдруге права власності на відходи як на новий самостійний об'єкт лише тому, що предмет

змінив свої споживчі властивості або став непотрібним. Саме тут і виявляється головна вада українського терміна «власник відходів».

Ще показовішою є ситуація, коли залишки товару фізично перебувають у перевізника, оператора сортування, зберігача, оброблювача чи іншого суб'єкта без переходу до нього права власності. За логікою WFD та Суду ЄС, саме такий суб'єкт може бути holder і нести конкретні обов'язки щодо належного поводження з відходами. Але за буквального сприйняття українського терміна «власник відходів» він начебто випадає з кола базових адресатів обов'язків, якщо не доведено перехід права власності.

Використання терміна «власник відходів» зміщує фокус із функціональної відповідальності на речове право, чого не вимагає і не підтримує ані довікліве право ЄС, ані українське цивільне законодавство. Більше того, така термінологія породжує штучну потребу щоразу з'ясовувати, чи виникло в утворювача або іншої особи право власності саме на відходи як окремих об'єктів, хоча для цілей екологічного регулювання вирішальним є контроль над ними та обов'язок забезпечити їх передачу до системи управління відходами.

Проблема не обмежується рівнем закону. Порядок подання декларації про відходи оперує категоріями «утворювачів або власників відходів». Аналогічно у нормативних актах Міндовкілля щодо державного обліку відходів, планів управління відходами підприємств та технічної експлуатації полігонів використовуються конструкції, де «власник відходів» розглядається як типовий суб'єкт зобов'язань. Це закріплює колізію між довіклевим і цивільним правом та ускладнює належне тлумачення обов'язків перевізників, операторів, зберігачів та інших осіб, які мають відходи у фактичному володінні [18–21].

З огляду на наведене доцільно замінити термін «власник відходів» на «утримувач відходів». Саме цей варіант найточніше відтворює зміст waste holder і водночас не вступає у суперечність із Цивільним кодексом України. Тер-

мін «утримувач» не створює ілюзії, що в кожному випадку йдеться про класичне речове право власності. Він охоплює утворювача відходів, перевізника, оператора сортування, оброблювача чи іншу особу, яка має відходи у фактичному володінні, під контролем чи у своєму розпорядженні та повинна забезпечити належне поводження з ними.

Пропонується таке визначення: утримувач відходів – це фізична або юридична особа, яка є утворювачем відходів або має відходи у фактичному володінні, під контролем чи у своєму розпорядженні, несе встановлені законом обов'язки щодо їх належного зберігання, обліку, передачі, перевезення, оброблення (відновлення чи видалення) та зобов'язана передати такі відходи до системи управління відходами, якщо позбувається, має намір позбутися або зобов'язана позбутися їх.

Законодавчо доцільно внести щонайменше такі зміни. По-перше, у статті 1 Закону України «Про управління відходами» замінити термін «власник відходів» на «утримувач відходів» і закріпити його функціональне визначення за моделлю статті 3 WFD. По-друге, у всіх положеннях закону, де йдеться про обов'язки, витрати, передачу відходів, відповідальність, облік і декларування, використовувати формулу «утворювач або утримувач відходів». По-третє, категорію «право власності на відходи» залишити лише для тих випадків, де справді регулюються майнові відносини: договірний перехід прав, побутові відходи, діяльність організацій розширеної відповідальності виробника, приватне партнерство тощо. По-четверте, у пов'язаних підзаконних актах Кабінету Міністрів України та спеціально уповноваженого органу щодо формування та реалізації екологічної політики синхронно замінити «власник відходів» на «утримувач відходів». По-п'яте, на рівні підзаконного регулювання та/або методичних роз'яснень бажано чіткіше визначити критерії, за якими залишки речі стають відходами, орієнтуючись на підхід discard / intend to discard / required to discard, а також на доктрину побічного продукту та механізму припинення статусу відходів.

З огляду на європейську практику саме контроль, наміри та дії з матеріалом визначають статус відходів і коло відповідальних осіб. Тому заміна терміна «власник відходів» на «утримувач відходів» є не просто редакційною правкою, а системною зміною, яка усуває суперечності з положеннями Цивільного кодексу України та забезпечує більш коректну імплементацію права ЄС у національне законодавство.

Висновки. Термін «власник відходів», закріплений у Законі України «Про управління відходами», є некоректним як з євроінтеграційної, так і з цивільно-правової точок зору. Право ЄС використовує категорію waste holder, яка охоплює не стільки власника, скільки особу, що має відходи у фактичному володінні, під контролем або у своєму розпорядженні, та зобов'язана забезпечити належне поводження з ними. Саме така модель відображена в Waste Framework Directive і підтверджена сталою практикою Суду ЄС.

Натомість український термін «власник відходів» зміщує акцент на речове право власності, хоча утворення відходів не означає автоматичного виникнення самостійного права власності на відходи як окремих об'єктів. Це не узгоджується з положеннями Цивільного кодексу України про зміст, підстави набуття та припинення права власності та створює ризики неправильного визначення суб'єктів публічно-правових обов'язків у сфері управління відходами.

Для усунення нормативної неточності та гармонізації з правом ЄС доцільно замінити в Законі України «Про управління відходами» та пов'язаних підзаконних актах термін «власник відходів» на «утримувач відходів» або інше функціонально еквівалентне визначення. Така заміна матиме не лише термінологічне, а й системне значення: вона усуне колізії з цивільним правом, підвищить правову визначеність і сприятиме коректному розподілу обов'язків та відповідальності у сфері управління відходами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про управління відходами : Закон України від 20.06.2022 р. № 2320-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 17. Ст. 75.
2. Директива Європейського Парламенту і Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та про скасування деяких директив / Офіційний вісник Європейського Союзу. 2008. L 312. Ст. 3.
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.
4. Про відходи : Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 36. Ст. 242 [втратив чинність].
5. Guidance on the interpretation of key provisions of Directive 2008/98/EC on waste. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/environment/pdf/waste/framework/guidance_doc.pdf (дата звернення: 27.03.2026).
6. Johansson O. The End-of-Waste for the Transition to Circular Economy: A Legal Review of the European Union Waste Framework Directive. *Environmental Policy and Law*. 2023. Vol. 53, No. 2. P. 107-118.
7. Gharfalkar M., Court R., Campbell C., Ali Z., Hillier G. Analysis of waste hierarchy in the European waste directive 2008/98/EC. *Waste Management*. 2015. Vol. 39. P. 305-313.
8. Zhang C., Hu M., Dong L., Xiang P., Zhang Q. An overview of the waste hierarchy framework for analyzing the circularity in construction and demolition waste management in Europe. *Science of the Total Environment*. 2022. Vol. 803.
9. Потіп М. М. Правове регулювання використання відходів війни як ресурсу для відновлення України. *Нове українське право*. 2023. Вип. 3. С. 106-114 DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.3.15>.
10. Єрмолаєва Т. В., Кузуб О. О., Козьміна Ю. Г. До питання щодо вирішення проблемних аспектів правового регулювання управління відходами в контексті адаптації екологічного законодавства України до ЄС. *Вісник Ужгородського національного*

університету. *Серія: Право*. 2024. Вип. 86 (3). С. 114–125. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.17>.

11. Марич Х. М. Європейські стандарти та законодавство України у сфері поводження з відходами. *Екологічне право*. 2022. № 3-4. С. 32-35. DOI: <https://doi.org/10.37687/2413-7189.2022.3-4-4.7>.

12. Єрмоленко В. М., Кондратюк Т. М. Принципи управління відходами. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 4. Том 2. С. 46–50. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.2.6>.

13. Case C-129/96 Inter-Environnement Wallonie ASBL v Région wallonne. Judgment of the Court of 18 December 1997. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61996CJ0129> (дата звернення: 27.03.2026).

14. Case C-1/03 Criminal proceedings against Paul Van de Walle and Others. Judgment of the Court of 7 September 2004. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62003CJ0001> (дата звернення: 27.03.2026).

15. Case C-188/07 Commune de Mesquer v Total France SA and Total International Ltd. Judgment of the Court of 24 June 2008. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62007CJ0188> (дата звернення: 27.03.2026).

16. Case C-60/18 Tallinna Vesi AS v Keskkonnaamet. Judgment of the Court of 28 March 2019. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62018CJ0060> (дата звернення: 27.03.2026).

17. Case C-624/17 Tronex BV. Judgment of the Court of 4 July 2019. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62017CJ0624> (дата звернення: 27.03.2026).

18. Деякі питання подання декларації про відходи. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 р. № 556. *Офіційний вісник України*. 2022. № 40. Ст. 2184.

19. Про затвердження Порядку ведення державного обліку відходів та подання звітності та Типової форми обліку відходів. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26.11.2024 № 1534. *Офіційний вісник України*. 2025. № 15. Ст. 1153.

20. Про затвердження Порядку розроблення планів управління відходами підприємств, установ та організацій. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 09.08.2024 № 1003. *Офіційний вісник України*. 2024. № 89. Ст. 5758.

21. Про затвердження Правил технічної експлуатації полігонів, припинення експлуатації, закриття та догляду (утримання) після закриття полігонів. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 10.02.2025 № 263 / *Офіційний вісник України*. 2025. № 29. Ст. 1952.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 22.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 21.05.2026